

The main partner countries of Ukraine in the export and import of goods and services have been identified. It has been noted that the largest volumes of exports and imports of Ukrainian goods in 2019 belong to China. The analysis of the share of the regions of Ukraine in the export and import of goods and services, the sale of innovative industrial products abroad has been carried out. The highest values of foreign economic activity were recorded in the city of Kyiv, Dnipropetrovsk, Odessa, Kyiv, Donetsk regions.

In the structure of exports of goods from Ukraine in 2019 dominated the plant products, base metals, and in the structure of imports to Ukraine – machinery and equipment, electronic equipment and mineral products. In the structure of exports of services in Ukraine in 2019 dominated the pipeline services and computer services, and among the imports of services to Ukraine – travel services, government and government services.

The directions of improvement of the mechanism of foreign economic activity regulation in the conditions of innovative changes have been developed. They include legislative regulation, infrastructural maintenance, introduction of the strategic approach and optimization of regulation policy, stimulation of attraction of investments, use of opportunities of digital economy.

foreign economic activity, export, import, mechanism, innovation activity, digital economy

Одержано (Received) 01.12.2020

Прорецензовано (Reviewed) 15.12.2020

Прийнято до друку (Approved) 21.12.2020

УДК 351:378

JEL Classification: I2, I23, I25, F2

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.5\(38\).39-47](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.5(38).39-47)

І.Г. Карзун, канд. екон. наук

Міністерство освіти і науки України, м. Київ, Україна

А.С. Музиченко, проф., докт. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Сучасні тренди розвитку вищої освіти у глобалізованому світовому освітньому просторі

Стаття присвячена вивченню сучасних тенденцій функціонування та розвитку вищої освіти в умовах цифровізації та глобалізації світового освітнього простору. Проведено порівняльний аналіз позицій України та інших країн світу за станом розвитку вищої освіти відповідно до даних Глобального інноваційного індексу, а також за рівнем якості підготовки випускників закладів вищої освіти відповідно до даних Індексу глобальної конкурентоспроможності. Досліджено динаміку підготовки здобувачів у закладах вищої освіти України та наведено рейтинг регіонів України за чисельністю осіб, які здобувають вищу освіту. Охарактеризовано основні складові поліпшення функціонування вищої освіти України, а саме: підвищення ефективності фінансового забезпечення вищої освіти, якості вищої освіти, удосконалення інформаційного забезпечення в умовах цифровізації та глобалізації освітнього простору тощо. Обґрунтовано шляхи подальшого розвитку вітчизняних закладів вищої освіти.

вища освіта, заклад вищої освіти, глобалізація, цифровізація, фінансове забезпечення

І.Г. Карзун, канд. екон. наук

Міністерство образования и науки Украины, г. Киев, Украина

А.С. Музыченко, проф., докт. екон. наук

Центральноукраинский национальный технический университет, г. Кропивницкий, Украина

Современные тенденции развития высшего образования в глобализированном мировом образовательном пространстве

Статья посвящена изучению современных тенденций функционирования и развития высшего образования в условиях цифровизации и глобализации мирового образовательного пространства. Проведен сравнительный анализ позиций Украины и других стран мира по состоянию развития высшего образования в соответствии с данными Глобального инновационного индекса, а также по уровню качества подготовки выпускников учебных заведений согласно данным Индекса глобальной конкурентоспособности. Исследована динамика подготовки соискателей в учреждениях высшего образования Украины и приведен рейтинг регионов Украины по численности лиц, получающих высшее образование. Охарактеризованы основные составляющие улучшения функционирования высшего

образования Украины, а именно, повышение эффективности финансового обеспечения высшего образования, качества высшего образования, совершенствование информационного обеспечения в условиях цифровизации и глобализации образовательного пространства и другие. Обоснованы пути дальнейшего развития отечественных высших учебных заведений.

высшее образование, учреждение высшего образования, глобализация, цифровизация, финансовое обеспечение

Постановка проблеми. Розвиток глобалізованого освітнього простору обумовлює необхідність відповідних змін у сфері функціонування освітніх систем країн світу. Не є виключенням у цьому процесі й вітчизняна система вищої освіти. Зокрема, найбільші зміни стосуються необхідності підвищення якості застосування дистанційних форм надання освітніх послуг, диверсифікації джерел фінансування освітніх послуг, комерціалізації діяльності закладів вищої освіти, активної інтеграції наукової, навчально-методичної та інноваційної діяльності закладів вищої освіти, підвищення їх конкурентоспроможності в міжнародному вимірі.

Разом з тим, вітчизняній системі вищої освіти притаманні низка деструктивних явищ і процесів, які лежать в площині неналежного рівня фінансового забезпечення, втрати якісного кадрового потенціалу, низького рівня якості освітніх послуг, неналежного забезпечення розвитку матеріально-технічної бази закладів вищої освіти країни, стрімкого скорочення чисельності абітурієнтів та зростання міграції молоді з метою здобуття вищої освіти в інших державах, низьких темпів впровадження результатів наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, які мають стратегічне й тактичне значення для розвитку держави.

У свою чергу, розвиток цифрових технологій та їх поширення в усіх сферах життєдіяльності людства призводить до необхідності введення нових методів, важелів та інструментів регулювання системи вищої освіти, актуалізуючи питання забезпечення конкурентних переваг вищої освіти в контексті глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти розвитку вищої освіти в умовах глобалізації досліджувалися багатьма вітчизняними науковцями. Так, Каленюк І. висвітлює сучасні проблеми розвитку освітньої сфери [7]. Атаманчук Ю. вивчає специфіку впливу освітнього середовища на якісні аспекти підготовки здобувачів у закладах вищої освіти [1]. Бережна Л. здійснює порівняльний аналіз якості послуг вищої освіти в Україні та Польщі [2], Воробйова О. досліджує кращий зарубіжний досвід у сфері оцінювання якості освітніх послуг країн світу [3]. Питання фінансового забезпечення діяльності закладів вищої освіти ґрунтовно висвітлено в працях таких науковців, як Світяшук І., Солодько А., Стадний Є. [12], Загірняк Д., Кратт О., Загірняк М. [6], Левченко О., Левченко А., Ткачук О., Царенко І. [13]. Методичні засади оцінювання конкурентоспроможності вищої освіти є предметом розгляду таких науковців, як Сандул М. [11], Левченко О. та Царенко І. [8]. Завдання впровадження цифрових технологій та інформаційного забезпечення функціонування вищої освіти розглядають Гільтай Л. [4], Ревенко О. та Ревенко Т. [9].

Водночас, зазначаємо, що новітні тренди у сфері надання освітніх послуг потребують визначення теоретичних, методичних та прикладних засад удосконалення вищої освіти України, які б відповідали вимогам цифровізації та глобалізації освітнього простору, потребам економіки та суспільства в цілому.

Постановка завдання. Метою статті є оцінювання сучасних тенденцій розвитку вищої освіти України в контексті міжнародних порівнянь, визначення пріоритетних складових активізації розвитку вищої освіти та напрямів її удосконалення відповідно до вітчизняних та міжнародних потреб розвитку закладів вищої освіти в умовах цифровізації та глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Сучасні умови цифровізації та глобалізації потребують істотних трансформацій функціонування закладів вищої освіти в розрізі всіх напрямів діяльності: навчальної, методичної, наукової, міжнародної, інноваційної, виховної, фінансової, інвестиційної тощо. Впровадження цифрової економіки в Україні і світі актуалізує завдання підготовки фахівців, всебічно обізнаних у сфері інформаційно-комунікативних технологій, здатних до генерування, поширення та практичного застосування сучасних знань, швидкої адаптації до зміни умов внутрішнього та зовнішнього середовища, встановлення і реалізації стратегічних завдань та пріоритетів.

Перш за все, проведемо аналіз сучасних тенденцій функціонування вищої освіти у міжнародному, національному та регіональному вимірах.

За рівнем розвитку вищої освіти відповідно до даних звіту «Глобальний інноваційний індекс – 2020», Україна в порівнянні з іншими країнами Європейського Союзу та світу характеризується показником, наведеним на рис. 1. Україна займає 32-гу рейтингову позицію серед 131 держави з показником 43,9 бали за 100-бальною шкалою. Перше місце в рейтингу 2020 року займав Сінгапур із значенням показника розвитку вищої освіти 69,1 бали. Доволі високі рейтингові позиції мали також Австрія (4 місце, показник – 62,4 бали), Німеччина (6 місце, показник – 56,1 бали), Фінляндія (14 місце, показник – 52,2 бали), Великобританія (15 місце, показник – 51,3 бали).

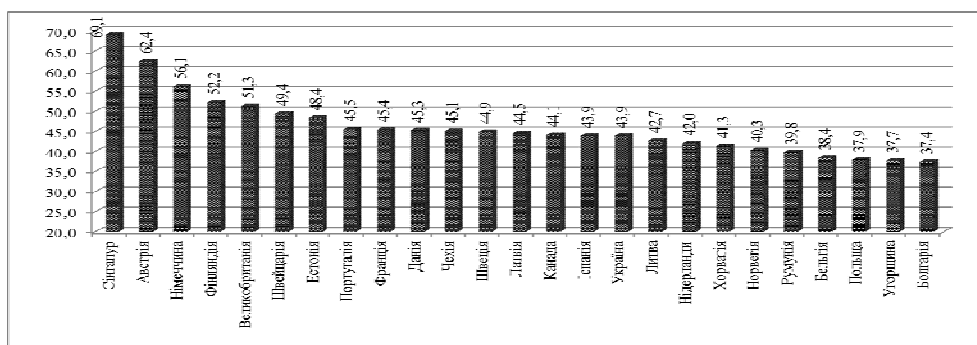

Рисунок 1 – Рейтинг країн світу за станом розвитку вищої освіти у 2020 році (відповідно до Глобального інноваційного індексу), шкала від 0 до 100

Джерело: побудовано за даними [15]

За показником якості підготовки випускників закладів вищої освіти відповідно до Індексу глобальної конкурентоспроможності (рис. 2) Україна у 2019 році одержала 54,5 бали (за 100-бальною шкалою). Подібні значення мали Чехія (56,9 бали), Латвія (53,9 бали), а найвищі бали серед досліджуваної групи країн мали Швейцарія (81,4 бали), Фінляндія (77,0 бали), Нідерланди (74,4 бали), Сінгапур (73,4 бали).

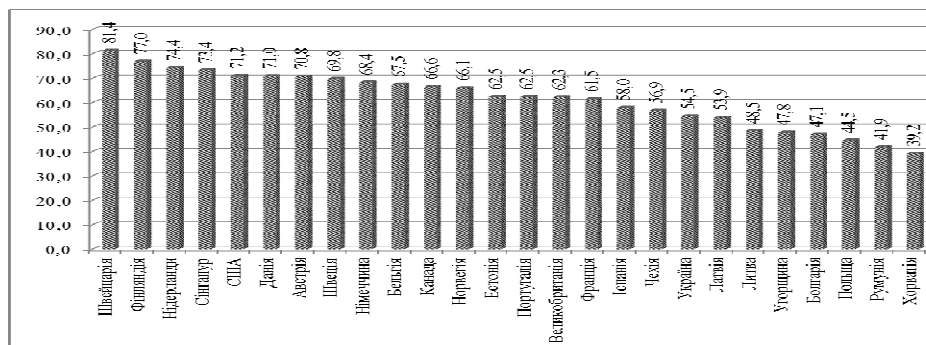

Рисунок 2 – Рейтинг країн світу за рівнем якості підготовки випускників закладів освіти у 2019 році (відповідно до Індексу глобальної конкурентоспроможності), шкала від 0 до 100

Джерело: побудовано за даними [14].

Отже, у вимірі міжнародних порівнянь Україна характеризується середніми рейтинговими позиціями.

Натомість, аналіз тенденцій функціонування вищої освіти на державному рівні свідчить про наявність негативної динаміки. Зокрема, за даними табл. 1 загальна чисельність здобувачів вищої освіти в Україні складала 2418111 осіб у 2010/11 навчальному році (н.р.) та 1439706 осіб у 2019/20 н.р., тобто, зменшилася на 978405 осіб. Кількість осіб, прийнятих на навчання до закладів вищої освіти України, в 2010/11 н.р. становила 506486 осіб, а в 2019/20 н.р. – 297142 осіб, тобто, зменшилася на 209344 особи. Кількість випускників закладів вищої освіти України складала 636291 осіб у 2010/11 н.р. та 383865 осіб у 2019/20 н.р., тобто зменшилася на 252426 осіб.

Таким чином, за останні десять років кількісні показники діяльності закладів вищої освіти в Україні зменшилися майже вдвічі.

Таблиця 1 – Динаміка підготовки фахівців у закладах вищої освіти України

	2010/11	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Абсолютне відхилення, 2019 до 2010 рр.
Кількість здобувачів – усього, осіб	2418111	1689226	1605270	1586754	1538565	1522250	1439706	-978405
Кількість осіб, прийнятих на навчання – усього	506486	361110	323064	313856	323577	310326	297142	-209344
Кількість осіб, випущених із ЗВО – усього	636291	484482	447418	386668	421131	412914	383865	-252426

Джерело: складено та розраховано за даними [5].

У територіальному вимірі чисельність здобувачів закладів вищої освіти України має суттєву диференціацію (рис. 3). Так, станом на 2019/20 н.р. кількість здобувачів вищої освіти в місті Києві складала 341282 особи, в Харківській області – 165230 осіб, в Львівській області – 115700 осіб, в Дніпропетровській області – 107995 осіб, в Одеській області – 95240 осіб, тоді як у Закарпатській області – 21589 осіб, Луганській області – 20078 осіб, Чернігівській області – 17684 особи, Кіровоградській області – 13357 осіб.

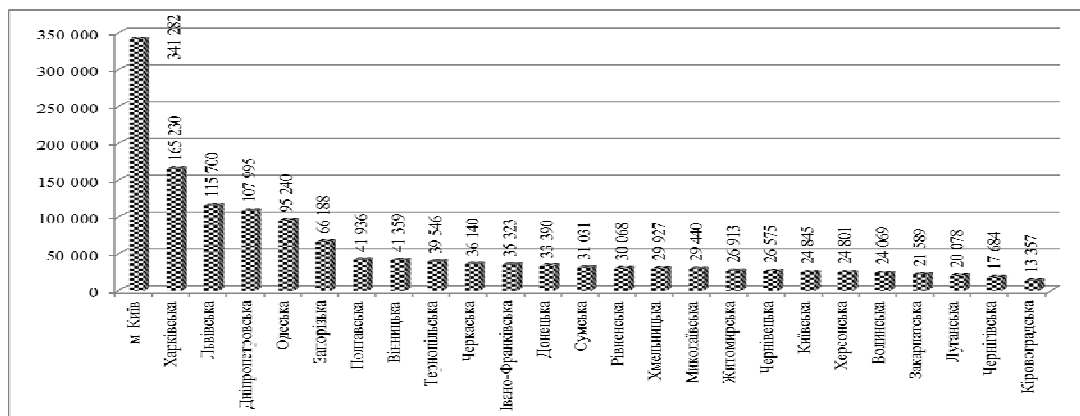

Рисунок 3 – Рейтинг регіонів України за кількістю здобувачів у закладах вищої освіти на початок 2019/20 навчального року (осіб)

Джерело: розраховано та побудовано за даними [5].

Таким чином, зазначені тенденції кількісного розвитку вищої освіти України можуть бути охарактеризовані як негативні. За таких умов особливої ваги набувають

питання поліпшення якості надання освітніх послуг, підвищення ефективності фінансового забезпечення діяльності закладів вищої освіти, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної вищої освіти до рівня кращих світових стандартів, що сприятиме більш активному залученню вітчизняних абітурієнтів та зростанню потенційної чисельності здобувачів вищої освіти з-за кордону.

Відзначимо, що у європейському освітньому просторі набули поширення дві моделі забезпечення якості вищої освіти: англійська, за якої рівень якості визначається академічною спільнотою за допомогою процедур внутрішнього самооцінювання; французька, яка ґрунтується на процедурах зовнішньої оцінки якості вищої освіти [2].

У США показники оцінювання якості вищої освіти можуть бути згруповані у три основні блоки: показники, які характеризують наявні умови провадження діяльності у сфері освіти (концепція розвитку, фінансове забезпечення, кадрове забезпечення, освітні ресурси); показники, які характеризують процес управління закладом вищої освіти (існуючі процедури внутрішнього гарантування якості, стан розвитку соціальної інфраструктури, змістовне наповнення освітніх програм та їх компонентів); показники результативності функціонування закладу вищої освіти (якість підготовки фахівців, результати наукової та навчально-методичної роботи) [3].

Науковці розрізняють такі складові підготовки фахівців у сфері вищої освіти: гуманітарна, економічна, інженерно-теоретична, управлінська, інформаційна, практична, технологічна, правова, екологічна тощо [10].

На наше переконання, в умовах формування цифрової моделі економіки, незалежно від спеціальності та профілю професійної діяльності фахівця, особливого значення набуває інформаційна підготовка здобувачів вищої освіти, включаючи їх навчання навичкам застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій, інформаційно-мережевої взаємодії, критичного опрацювання великих обсягів інформації, створення й ефективного використання баз даних та їх здатність до аналітичної роботи.

Розвиток інформаційного суспільства та процесів глобалізації актуалізують доцільність адаптації вищої освіти до новітніх вимог, що полягають у необхідності першочергової орієнтації на отримання сучасних знань щодо використання цифрової форми відображення об'єктів, врахування динамічного характеру й невизначеності соціальних процесів, інноваційного й віртуального характеру взаємодії, які віднесені до однієї із найвагоміших навичок людини – вміння ефективно використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології [4].

Таким чином, одним із пріоритетних чинників підвищення якості вищої освіти є надання можливостей здобувачам засвоєння навичок і принципів застосування інформаційно-комунікативних технологій. Кваліфікований випускник закладу вищої освіти має володіти новітніми інструментами автоматизації у сфері виконання своїх професійних фахових функцій та вирішення практичних завдань із застосуванням інформаційних систем [1].

Крім того, слід враховувати доцільність розгляду підвищення якості вищої освіти у декількох взаємопов'язаних вимірах: «якість освіти як педагогічна категорія», «якість освіти як категорія управління» та «якість освіти як соціальна категорія» [9].

В умовах сьогодення у багатьох країнах світу вища освіта все більше підпорядковується законам ринкової економіки та розвитку конкурентних відносин. Саме такий підхід показав свою ефективність щодо фінансового забезпечення закладів вищої освіти розвинутих країн світу [11]. Водночас, у сфері фінансового забезпечення діяльності закладів вищої освіти України мають місце як проблеми, пов'язані з недостатніми обсягами фінансування, так і з низькою ефективністю розподілу

бюджетних коштів, які спрямовуються на розвиток потреб освітньої галузі [6], що потребує особливої уваги при вирішенні питання підвищення якості вищої освіти.

Одним із перспективних шляхів підвищення рівня фінансового забезпечення вітчизняних закладів вищої освіти є їх активна участь у системі грантового фінансування, різноманітних науково-дослідних та інноваційних проєктах і грантах, які передбачають фінансування міжнародними партнерами [8]. При цьому, фінансування вищої освіти є значним викликом для всіх груп стейкхолдерів: держави, бізнес-структур та керівництва, науковців, здобувачів закладів вищої освіти. У розвинених країнах світу уряд держави надає певний обсяг ресурсів для фінансування діяльності університетів, проте й самі заклади вищої освіти докладають суттєвих зусиль у сфері мобілізації, диверсифікації та пошуку потенційних додаткових джерел фінансового забезпечення [13].

У табл. 2 наведено порівняльну характеристику фінансування університетів на міжнародному рівні [12], який може бути корисним при вирішенні питання підвищення ефективності фінансового забезпечення закладів вищої освіти України.

Таблиця 2 – Міжнародний досвід фінансування університетів

Україна	Польща	Франція	Англія	Нідерланди	Фінляндія
Тривалість циклу державного фінансування					
1 бюджетний рік	1 бюджетний рік	1 рік	1 бюджетний рік	1 бюджетний рік	1 бюджетний рік
Тип державного фінансування					
Державне замовлення на підготовку фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів. Окремо фінансується наукова діяльність	Немає обмежень на використання освітньої частини суми, проте кошти на наукові дослідження спрямовуються безпосередньо конкретним факультетам	Block grant ділиться на окремі категорії призначення. Нема змоги переносити кошти з однієї групи витрат на іншу	Університет сам вирішує, як витратити отримані кошти		
Залишок у кінці бюджетного періоду					
Надлишок загального фонду не зберігається, надлишок спеціального фонду зберігається за Законом, однак це суперечить Бюджетному кодексу	Надлишок залишається у ЗВО, але його використання визначається регуляторним органом	Надлишок зберігається повною мірою без обмежень			
Нерухомість					
Університети не можуть продавати свої будівлі, вони не можуть бути предметом застави	За певних обмежень університети можуть продавати свої будівлі	Університети можуть продавати свої будівлі за згоди регуляторного органу	Університети можуть вільно продавати свої будівлі		Університети можуть продавати свої будівлі з певними обмеженнями. Університетська нерухомість зберігається у власності агентств нерухомості, де ЗВО мають найбільшу частку голосу

Джерело: [12]

Сучасні прояви глобалізації в освітній сфері відображаються не лише в залученні міжнародних фінансових ресурсів, але й у розвитку світового ринку послуг вищої освіти (залученні іноземних студентів, зростанні обсягів експорту та імпорту послуг освіти), запровадженні спільних організаційних форм освітньої діяльності на міжнародному рівні [7].

Отже, в умовах цифровізації та глобалізації світового освітнього простору до пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти України вважаємо за доцільне віднести наступні:

- всебічне сприяння розвитку інформаційної культури та навичок використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, зокрема, поліпшення якості дистанційної форми надання освітніх послуг;
- запровадження кращого світового досвіду щодо диверсифікації джерел фінансових ресурсів та пошук механізмів ефективного фінансового забезпечення діяльності закладів вищої освіти України;
- запровадження прозорих і справедливих процедур оцінювання результатів діяльності вітчизняних закладів вищої освіти та розподілу коштів відповідно до підсумків такого оцінювання;
- підвищення якості та практичної спрямованості освітніх послуг закладів вищої освіти України;
- розвиток співпраці ключових стейкхолдерів щодо підвищення якості вищої освіти, зокрема, забезпечення практичної підготовки здобувачів (практика, стажування, працевлаштування);
- активізація участі вітчизняних закладів вищої освіти у міжнародних проєктах, грантах і програмах;
- оновлення матеріально-технічної бази закладів вищої освіти (створення центрів колективного користування науковим обладнанням);
- формування на базі закладів вищої освіти потужних науково-дослідних центрів, здатних надавати експертні, інформаційні та аналітичні послуги замовникам;
- запровадження прозорих та ефективних методів забезпечення конкурсного відбору проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, у тому числі, проєктів молодих вчених, виконання яких спрямовано на вирішення стратегічних і тактичних потреб держави.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведених досліджень було констатовано, що в умовах цифровізації та глобалізації вища освіта значною мірою трансформується. Наголошено, що в порівнянні з розвиненими країнами світу, Україна займає середні рейтингові позиції за показниками якості вищої освіти та підготовки випускників закладів вищої освіти. Аналіз стану та динаміки надання освітніх послуг засвідчив спадну динаміку кількісних показників та суттєву диференціацію у регіональному вимірі. Відзначено, що пріоритетними напрямками вдосконалення вищої освіти в Україні є поліпшення її фінансування з урахуванням зарубіжного досвіду, підвищення якості вищої освіти, розвиток інформаційної культури та навичок застосування інформаційно-комунікативних технологій.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі полягають у визначенні доцільності вдосконалення процедур оцінювання ключових результуючих показників діяльності закладів вищої освіти, імплементації міжнародних стандартів щодо підвищення якості освітніх послуг.

Список літератури

1. Атаманчук Ю.М. Вплив освітнього середовища на якість підготовки студентів у вищому навчальному закладі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 3. С. 17-21.
2. Бережна Л.Г. Якість вищої освіти в Україні та Польщі. *Менеджер*. 2020. №1. С. 264-270.
3. Воробйова О.П. Порівняльний аналіз міжнародного досвіду оцінювання забезпечення якості вищої освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. №2. С. 110-115.

4. Гільтай Л.С. Вплив цифрових освітніх технологій на сучасний стан вищої освіти. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Вип. 145. С. 37-47.
5. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 15.11.2020).
6. Загірняк Д.М., Кратт О.А., Загірняк М.В. Фінансова політика держави у сфері вищої освіти: необхідна та достатня умови. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2020. Вип. 1. С. 173-179.
7. Каленюк І.С. Сучасні виклики розвитку вищої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2015. Вип. 27. С. 18-27.
8. Левченко О.М., Царенко І.О. Конкурентоспроможність вищої освіти України у вимірі міжнародних систем ранжування. *Економіка і організація управління*. 2016. №3(23). С. 73-81.
9. Ревенко О.В., Ревенко Т.В. Прозорість інформації у процедурах внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. *Теорія та практика державного управління*. 2019. Вип. 3. С. 54-60.
10. Романчук Н.О., Гайша О.О. Реалізація сучасних технологій навчання в процесі підготовки студентів вищих технічних закладів освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. №2. С. 397-401.
11. Сандул М.С. Методики оцінювання міжнародної конкурентоспроможності національних систем вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 8(2). С. 83-87.
12. Світяшук І., Солодько А., Стадний Є. Дослідження Центру дослідження суспільства «Державне фінансування підготовки кадрів у вищій освіті: досвід та виклики». К., 2014. 76 с. URL: http://iro.org.ua/uploads/Report_CSR_finance_HEI.pdf. (дата звернення: 01.11.2020).
13. Levchenko O., Levchenko A., Tkachuk O., Tsarenko I. Higher Education's Funding Model Transformation of Georgia and Ukraine in the Context of Integration to the European Higher Education Area. Strategic Priorities for Developing Ukraine and Georgia: Innovation and Partnership : monograph / ed. D. G. Lukianenko, T. Beridze. Batumi, 2018. P. 181-199.
14. The Global Competitiveness Report (2019). URL: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>. (Last accessed: 10.11.2020).
15. The Global Innovation Index (GII) 2020: Who Will Finance Innovation? URL: <https://www.globalinnovationindex.org> (Last accessed: 15.11.2020).

References

1. Atamanchuk, Yu.M. (2017). Vplyv osvitynoho seredovyscha na yakist' pidhotovky studentiv u vyschomu navchal'nomu zakladi [The impact of the educational environment on the quality of students' training in higher education]. *Visnyk Zhytomyr'skoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedagogichni nauky – Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko. Pedagogical sciences*, 3, 17-21 [in Ukrainian].
2. Berezhna, L.H. (2020). Yakist' vyschoi osvity v Ukraini ta Pol'schi [Quality of higher education in Ukraine and Poland]. *Menedzher – Manager*, 1, 264-270 [in Ukrainian].
3. Vorobjova, O.P. (2017). Porivnial'nyj analiz mizhnarodnoho dosvidu otsiniuvannya zabezpechennia yakosti vyschoi osvity [Comparative analysis of international experience in assessing the quality assurance of higher education]. *Naukovyy visnyk Mykolaivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho. Pedagogichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolayiv National University named after V.O. Sukhomlinsky. Pedagogical sciences*, 2, 110-115 [in Ukrainian].
4. Hil'taj, L.S. (2019). Vplyv tsyfrovyykh osvitynykh tekhnolohiy na suchasnyj stan vyschoi osvity [The impact of digital educational technologies on the current state of higher education]. *Naukovi zapysky Natsional'noho pedagogichnoho universytetu im. M.P. Dragomanova. Seriya: Pedagogichni nauky – Scientific notes of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. Series: Pedagogical sciences*, 145, 37-47 [in Ukrainian].
5. Ofitsijnyj sayt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
6. Zahirniak, D.M., Kratt, O.A., & Zahirniak, M.V. (2020). Finansova polityka derzhavy u sferi vyschoi osvity: neobkhidna ta dostatnia umovy [State financial policy in the field of higher education: necessary and sufficient conditions]. *Visnyk Kremenchuts'koho natsional'noho universytetu imeni Mykhajla Ostrohrads'koho – Bulletin of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradsky National University*, 1, 173-179 [in Ukrainian].
7. Kaleniuk, I.S. (2015). Suchasni vyklyky rozvytku vyschoi osvity [Modern challenges of higher education development]. *Naukovyy chasopys NPU imeni M.P. Dragomanova. Seriya 18: Ekonomika i pravo – Scientific journal of NPU named after M.P. Dragomanov. Series 18: Economics and Law*, 27, 18-27 [in Ukrainian].
8. Levchenko, O.M., & Tsarenko, I.O. (2016). Konkurentospromozhnist' vyschoi osvity Ukrainy u vymiri

- mizhnarodnykh system ranzhuvannia [Competitiveness of higher education in Ukraine in measuring international ranking systems]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and organization of management*, 3(23), 73-81 [in Ukrainian].
9. Revenko, O.V., & Revenko, T.V. (2019). Prozorist' informatsii u protsedurakh vnutrishn'oho zabezpechennia iakosti vyschoi osvity [Transparency of information in the procedures of internal quality assurance of higher education]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and practice of public administration*, 3, 54-60 [in Ukrainian].
  10. Romanchuk, N.O., & Hajsha, O.O. (2017). Realizatsiia suchasnykh tekhnolohij navchannia v protsesi pidhotovky studentiv vyschykh tekhnichnykh zakladiv osvity [Implementation of modern learning technologies in the process of training students of higher technical educational institutions]. *Naukovy visnyk Mykolaivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho. Pedagogichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolayiv National University named after V.O. Sukhomlinsky. Pedagogical sciences*, 2, 397-401 [in Ukrainian].
  11. Sandul, M.S. (2016). Metodyky otsiniuvannia mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti natsional'nykh system vyschoi osvity [Methods for assessing the international competitiveness of national higher education systems]. *Naukovy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 8(2), 83-87 [in Ukrainian].
  12. Svitiaschuk, I., Solod'ko, A., & Stadnyj, Ye. (2014). Doslidzhennia Tsentru doslidzhennia suspil'stva «Derzhavne finansuvannia pidhotovky kadrov u vyschij osviti: dosvid ta vyklyky» [Research of the Center for the Study of Society «State funding of training in higher education: experience and challenges»]. *iro.org.ua*. Retrieved from http://iro.org.ua/uploads/Report_CSR_finance_HEI.pdf. [in Ukrainian].
  13. Levchenko, O., Levchenko, A., Tkachuk, O., & Tsarenko, I. (2018). Higher Education's Funding Model Transformation of Georgia and Ukraine in the Context of Integration to the European Higher Education Area. *Strategic Priorities for Developing Ukraine and Georgia: Innovation and Partnership : monograph*. D. G. Lukianenko, T. Beridze (Ed.). (pp. 181-199). Batumi.
  14. The Global Competitiveness Report. (2019). *weforum.org*. Retrieved from <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019> [in English].
  15. The Global Innovation Index (GII) 2020: Who Will Finance Innovation? (n.d.). Retrieved from <https://www.globalinnovationindex.org> [in English].

Iryna Karzun, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Anatolii Muzychenko, Professor, Doctor in Economics (Doctor of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Current Trends in the Development of Higher Education in the Globalized World Educational Space

The paper is devoted to the study of current trends in the functioning and development of higher education in the context of globalization and digitalization. A comparative analysis of the positions of Ukraine and other countries in the development of higher education according to the Global Innovation Index, as well as the level of quality of training of educational institutions graduates according to the Global Competitiveness Index. The dynamics of training of applicants in higher education institutions of Ukraine is studied and the rating of the regions of Ukraine by the number of persons receiving higher education is given.

The main components of improving the functioning of the higher education system of Ukraine are described, including financial support, quality of training of applicants, information support in the conditions of digitalization, etc.

The ways to intensify the development of domestic higher education institutions are substantiated. In the sphere of financing, it is advisable to study and implement the best world experience in the field of diversification of funding sources, optimal use of financial resources, the introduction of transparent procedures for evaluating the performance of higher education institutions. Emphasis is placed on the need to improve the quality, accessibility and practical orientation of educational services, promote the development of information culture and skills of using of modern information and communication technologies. It is important to intensify the participation of domestic higher education institutions in international projects, grants and programs, as well as to develop cooperation between key stakeholders in improving the quality of higher education. It is necessary to form on the basis of higher education institutions powerful research centers capable to provide expert, informational and analytical services to customers.

higher education, higher education institution, globalization, digitalization, financial support

Одержано (Received) 23.10.2020

Прорецензовано (Reviewed) 15.12.2020

Прийнято до друку (Approved) 21.12.2020